

IV.ÚS 456/24 ze dne 20. 11. 2024

Odůvodnění neprovedení důkazu v trestním řízení

**Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu
Jménem republiky**

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Josefa Fialy a soudců Milana Hulmáka a Zdeňka Kühna (soudce zpravodaje) o ústavní stížnosti stěžovatelky D. K., zastoupené JUDr. Romanem Haisem, advokátem, sídlem Palackého třída 2203/186, Brno, proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. ledna 2024 č. j. 4 Tdo 1167/2023-409, usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 24. ledna 2023 č. j. 4 To 243/2022-295 a rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 26. září 2022 č. j. 5 T 116/2022-258, za účasti Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Brně a Městského soudu v Brně, jako účastníků řízení, a Nejvyššího státního zastupitelství, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

I. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 9. ledna 2024 č. j. 4 Tdo 1167/2023-409 a usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 24. ledna 2023 č. j. 4 To 243/2022-295 byla porušena základní práva stěžovatelky zaručená v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. ledna 2024 č. j. 4 Tdo 1167/2023-409 a usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 24. ledna 2023 č. j. 4 To 243/2022-295 se ruší.

III. Ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.

Odůvodnění:

I.

Podstata věci

1. Trestní soudy uznaly stěžovatelku vinnou z podvodu, kterého se dopustila na spoluvězeňkyni během výkonu trestu odnětí svobody. Stěžovatelka se před trestními soudy bránila také argumentací, že několik měsíců před tím, než měla dle obžaloby spáchat přečin podvodu, ve věznici potratila. Proto byla ve špatném psychickém stavu, potřebovala péči psychiatra a užívala léky. Tím popírala svou schopnost se v daném období přečinu podvodu vůbec dopustit. V průběhu odvolacího řízení navrhla, aby si soud k důkazu vyžádal její lékařskou zprávu z doby výkonu trestu. Ani s uvedenou argumentací ani s návrhem na provedení důkazu se však odvolací soud nijak nevypořádal. Nejvyšší soud jako soud dovolací následně tento postup schválil. Ústavní soud proto nynějším nálezem zrušil rozhodnutí dovolacího a odvolacího soudu.

II.

Skutkové okolnosti věci a obsah napadených rozhodnutí

2. Stěžovatelka se ústavní stížností domáhá zrušit rozhodnutí uvedená v záhlaví, kterými podle ní trestní soudy porušily její ústavně zaručená práva podle čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3, čl. 38 odst. 2 a čl. 39 Listiny základních práv a svobod.

3. Městský soud v Brně uznal rozsudkem stěžovatelku vinnou spácháním přečinu podvodu podle § 209 odst. 1, 2 a 3 trestního zákoníku. Stěžovatelka se podle městského soudu dopustila přečinu tím, že v době od 31. 10. 2019 do 14. 11. 2019, kdy ve věznici vykonávala dříve uložený trest odnětí svobody, vylákala na poškozené, své spoluvězeňkyni, částku 180 000 Kč za předstíranou právní pomoc. Stěžovatelka totiž poškozené nabídla pomoc v soudních řízeních, ve kterých poškozená vystupovala. Stěžovatelka podle městského soudu tvrdila, že má známosti mezi soudci a státními zástupci a že pracovala na státním zastupitelství. Tyto informace ale nebyly pravdivé a poškozené nijak pomoci nemohla. Stěžovatelce se přesto podařilo vylákat částku 180 000 Kč, kterou poškozená stěžovatelce zaslala prostřednictvím své sestry (částku nechala zaslat ve dvou platbách na bankovní účet stěžovatelky s uvedeným účelem platby "vrácení půjčky"). Městský soud stěžovatelku odsoudil k trestu odnětí svobody v délce 2 let a pro výkon trestu ji zařadil do věznice s ostrahou. Současně stěžovatelce uložil povinnost nahradit škodu ve výši 180 000 Kč.

4. Před městským soudem se stěžovatelka především bránila tím, že předkládala vlastní verzi skutkových událostí. Tvrdila, že se s poškozenou znala již předtím, než se setkaly ve výkonu trestu odnětí svobody. Stěžovatelka měla v roce 2015 zájem o koupi automobilu v autosalonu, kde pracovala i poškozená. Stěžovatelka poškozené předala jako zálohu částku 180 000 Kč v hotovosti, k tomu dostala příjmový pokladní doklad. Když se ale stěžovatelka vrátila další den k dokončení koupě automobilu, v autosalonu jí sdělili, že poškozená na místě nepracuje a ke koupi tak nedošlo. Poškozená jí v té době prý předala lísteček s kontaktními údaji, který soudu předložila. Během hlavního líčení též tvrdila, že problémy s koupí automobilu následně nedořešila, protože se musela věnovat svému trestnímu řízení, ve kterém byla obviněna z pokusu o úvěrový podvod (jde o jiné trestní řízení než to, které vedlo k nyní napadeným rozhodnutím).

5. Během hlavního líčení před městským soudem jak stěžovatelka, tak její obhájce opakovaně poukázali na to, že stěžovatelka před údajným spácháním přečinu ve věznici potratila. Stěžovatelka tím např. vysvětlovala, proč v nynější věci předložila některé důkazy až před soudem, neměla důvěru v policii. Její obhájce navíc zpochybnil, že by stěžovatelka byla schopná během výkonu trestu odnětí svobody krátce po této zkušenosti vytvořit fiktivní příběh, který podle obžaloby měla poškozené spoluvězeňkyni přednést, aby z ní vylákala peníze (srov. záznam z hlavního líčení ze dne 26. 9. 2022).

6. Městský soud v odůvodnění napadeného rozsudku uvedl, že v nynější věci proti sobě stály dvě výpovědi. Přisvědčil verzi poškozené, že se se stěžovatelkou poprvé seznámila až ve výkonu trestu odnětí svobody a že na ní stěžovatelka částku 180 000 Kč vylákala za předstíranou právní pomoc. Poškozená předložila soudu dopisy, které si se stěžovatelkou psaly. Z jednoho plynulo, že stěžovatelka poškozené psala, že jí "zařídila" nějakou blíže neurčenou záležitost, v dalším se pak stěžovatelka poškozené dotazovala na číslo účtu. Poškozená k tomu uvedla, že poté, co zjistila, že pro ni stěžovatelka nemůže v jejích soudních řízeních nic zařadit, chtěla částku 180 000 Kč vrátit, což podle ní vzájemné dopisy dokládaly.

7. Výpověď stěžovatelky, stejně jako její celkovou obranu, městský soud nepovažoval za věrohodnou. Městský soud mimo jiné uvedl, že poškozená v době, kdy mělo dojít k předání

částky 180 000 Kč jako zálohy za automobil, již v autosalonu nepracovala. Verze stěžovatelky, která se prý o tuto částku začala zajímat až ve výkonu trestu odnětí svobody, se jeví jako značně nepravděpodobná. Příjmový pokladní doklad, kterým stěžovatelka dokládala předání peněz, označil za zjevně padělaný. Lísteček s kontaktními údaji poškozené zase podle městského soudu jen stěží mohl být sepsán v roce 2015, protože byl v perfektním stavu a jeho podobě více odpovídalo, že jej stěžovatelka dostala od poškozené ve věznici.

8. Současně stěžovatelka tvrdila, že ve výkonu trestu byly s poškozenou nejprve kamarádky, probíraly spolu řadu věcí. Poškozená stěžovatelce mj. říkala o svém advokátovi a stěžovatelka měla zájem o to, aby ji zastupoval. Část vzkazů, které si ve věznici posílaly, se tak týkala možnosti, aby stěžovatelku zastupoval ve věci obnovy řízení advokát poškozené, stěžovatelka mu chtěla zaslat zálohu a z toho důvodu též žádala poškozenou o číslo účtu jejího zástupce.

9. Městský soud uvedl, že poškozená se do výkonu trestu dostala poprvé a byla v zoufalé životní situaci, mj. se snažila dostat svou dceru mimo péči svého manžela. Stěžovatelku naopak městský soud zhodnotil jako velmi sociálně zdatnou a schopnou působit na lidi empaticky. Tomu odpovídala i dřívější práce stěžovatelky v pohřebním ústavu. Poškozená podle městského soudu postupovala naivně. Pro stěžovatelku byla snadnou kořistí. Z příložených dopisů bylo navíc patrné, že poškozená požadovala vrácení peněz a stěžovatelka poškozenou vyzývala, aby jí sdělila číslo účtu. Naopak verzi stěžovatelky označil městský soud za nevěrohodnou. K odkazům na prodělaný potrat a stěžovatelčin následný psychický stav se městský soud nikde v napadeném rozsudku nevyjádřil.

10. Při ukládání trestu městský soud zhodnotil mj. trestní minulost stěžovatelky, která byla již čtyřikrát trestána, převážně pro majetkovou trestní činnost. Žádné polehčující okolnosti městský soud neshledal, jako přitěžující okolnosti naopak hodnotil kromě stěžovatelčiny trestní minulosti i to, že stěžovatelka zneužila situaci jiné odsouzené ve výkonu trestu.

11. Proti rozsudku městského soudu se stěžovatelka odvolala. V odvolání především obhajovala tvrzení, která na svou obranu uváděla před městským soudem. Vytýkala městskému soudu, že nenařídil provedení znaleckého posudku k ověření, zda příjmový pokladní doklad z roku 2015 vypsala poškozená či někdo jiný. Rozsudek městského soudu též označila za nepřezkoumatelný, jelikož městský soud např. uvedl, že bylo namístě využít zásady in dubio pro reo, což by znamenalo postup ve prospěch stěžovatelky. Současně se ohradila proti hodnocení své osoby a poškozené. Městský soud podle stěžovatelky tendenčně stěžovatelku hodnotil jako velmi sociálně zdatnou, empatickou, zatímco poškozenou vnímal jako osobu zoufalou, zlomenou a snadno manipulovatelnou. Poukázala na to, že ona sama však v době, kdy se měla přečinu dopustit, byla v péči psychiatra.

12. V rámci odvolacího řízení před Krajským soudem v Brně se konala dvě veřejná zasedání. Během prvního veřejného zasedání dne 10. 1. 2023 (ze kterého je ve spisu správný zvukový záznam uložený na CD) obhájce stěžovatelky jednak hájil a vysvětloval skutkovou verzi stěžovatelky ohledně předání částky 180 000 Kč. Současně se ostře ohradil proti hodnocení stěžovatelky městským soudem. Stěžovatelka se měla dopustit přečinu podvodu ve věznici, do které nastoupila těhotná a kde potratila, ač soud věděl o jejím těhotenství a měl ji z výkonu trestu propustit. Tato záležitost stěžovatelku silně traumatizovala. Byla v péči psychiatricky, pod prášky a nebyla skoro schopná vnímat v té době stále probíhající trestní řízení. Podle obhájce bylo nemyslitelné, že by snad stěžovatelka v tomto stavu zvládla vymyslet fiktivní sled okolností ohledně předání a vrácení částky 180 000 Kč. Již zde obhájce uvedl, že by se k jejímu zdravotnímu stavu mohla vyjádřit i její psychiatricka z věznice. Mimo to stěžovatelka

předložila soudu čestná prohlášení a vyjádření známých stěžovatelky, která měla podpořit stěžovatelčinu verzi o koupi automobilu v roce 2015. Krajský soud poté veřejné zasedání odročil.

13. Během dalšího veřejného zasedání dne 24. 1. 2023 (ze kterého je ve spisu k dispozici pouze stručný protokol, nikoli však zvukový záznam - viz k tomu bod 23 níže) obhájce navrhnul k provedení důkazů listiny, které na předchozím veřejném zasedání předložil. Současně navrhnul, aby soud zajistil lékařskou zprávu stěžovatelky z doby, kdy se nacházela ve věznici společně s poškozenou. Soud podle protokolu návrhy na doplnění dokazování zamítl (ze stručného protokolu neplyne proč) a následně vyhlásil usnesení, kterým odvolání zamítl.

14. Krajský soud se v odůvodnění napadeného usnesení ztotožnil se závěry městského soudu. Městský soud podle krajského soudu zjistil skutkový stav bez důvodných pochybností, skutková zjištění odpovídala výsledkům provedeného dokazování, byla úplná a správná. Řízení před městským soudem nebylo stíženo žádnými podstatnými vadami, městský soud své rozhodnutí též řádně odůvodnil. Rozsudek městského soudu nebyl nepřezkoumatelný, ve zmínce o zásadě in dubio pro reo se městský soud dopustil jen písařské chyby. Podle krajského soudu se městský soud rovněž podrobně zabýval věrohodností poškozené a obranou stěžovatelky. Rovněž výrok o trestu byl podle krajského soudu správný, trest nebyl nepřiměřený a městský soud správně u stěžovatelky neshledal žádné polehčující okolnosti, naopak zohlednil jako okolnost přitěžující stěžovatelčinu trestní minulost a zneužití situace spoluvězeňkyně.

15. K návrhům na doplnění dokazování v řízení o odvolání se krajský soud vyjádřil pouze stručně. V bodu 9 napadeného usnesení uvedl: "Návrhy na doplnění dokazování pak byly předloženy i v rámci jednání o odvolání obžalované, kdy tyto byly zamítnuty s tím, že se stejně jako v přípravném řízení jednalo o důkazy, které měly prokazovat vznik závazku poškozené vůči obžalované v minulosti." Mimo to pouze v bodu 6 obecně uvedl, že "neshledal, že by existovala důvodná potřeba pro doplnění dokazování".

16. K odkazům obhájce na to, že stěžovatelka ve věznici před údajným spácháním podvodu potratila, resp. že byla v péči psychiatra, se krajský soud nevyjádřil. V rekapitulaci odvolací argumentace stěžovatelky v bodu 3 napadeného usnesení pouze zmínil, že stěžovatelka "poukazuje také na neblahé okolnosti, které postihly obžalovanou v důsledku výkonu trestu".

17. Stěžovatelka podala dovolání k Nejvyššímu soudu. Stěžovatelka v dovolání vytýkala krajskému soudu, že se nevypořádal s jejími námitkami a důkazními návrhy. I v dovolání stěžovatelka poukázala též na to, že byla po potratu ve věznici v péči psychiatra a pod medikací. Kritizovala, že přes opětovné odkazy na její zdravotní stav se soudy jejími námitkami a návrhy v podstatě nezabývaly. Zpochybnila, že by se v daném stavu vůbec byla schopná přečinu podvodu dopustit. Zdůraznila, že tvrzení poškozené soudy přijaly, aniž by je poškozená čímkoli podložila, naopak stěžovatelkou předloženými čestnými prohlášeními se soudy zabývat odmítly. Rovněž namítala, že jí městský soud uložil nepřiměřeně přísný trest.

18. Nejvyšší soud dovolání stěžovatelky odmítl. Mimo jiné uvedl, že pokud soud nevyhoví návrhům na doplnění dokazování, musí důvody svého negativního postoje ústavně konformním způsobem vysvětlit, a to alespoň v písemném vyhotovení rozhodnutí ve věci samé. Žádné pochybení soudů v nynější věci však Nejvyšší soud "z předloženého spisového materiálu" neshledal. Stěžovatelka se před městským soudem domáhala především opatření

písmoznaleckého posudku k prokázání pravdivosti pokladního dokladu. Městský soud však přesvědčivě v odůvodnění napadeného rozsudku vysvětlil, proč stěžovatelce nevyhověl. Další návrhy stěžovatelka vznesla při veřejném zasedání před krajským soudem. Podle Nejvyššího soudu na tyto návrhy krajský soud "reagoval jak přímo při jednání, tak i v odůvodnění meritorního rozhodnutí ve věci" (bod 11 napadeného usnesení). Nejvyšší soud neshledal, že by skutkové závěry soudů byly projevem neobjektivního, selektivního nebo jinak deformovaného hodnocení provedených důkazů. Podle Nejvyššího soudu stěžovatelka v podstatě setrvala argumentovala "toliko odlišnou a pro sebe příznivější verzí skutkového děje", podle níž podnětem pro převedení částky 180 000 Kč na její účet ze strany poškozené "nebyl příslib zajištění ‚protekce‘ u soudů či státních zástupců, nýbrž dluh z minulosti, který byl touto cestou pouze vrácen" (bod 12 tamtéž). Nejvyšší soud též neshledal, že by stěžovatelčin trest byl nepřiměřeně přísný.

III.

Argumentace stěžovatelky

19. Stěžovatelka v úvodu ústavní stížnosti shrnuje, že v proběhlém trestním řízení proti sobě stály dvě výpovědi - její výpověď a výpověď poškozené. Byť je hodnocení těchto výpovědí, resp. důkazů jako takových, právem trestních soudů, v nynější věci podle stěžovatelky trestní soudy vykročily z ústavněprávních mantinelů. Opomenuly totiž stěžovatelkou navržené důkazy, resp. dostatečně neodůvodnily, proč tyto důkazy neprovedly. V tom spatřuje porušení svých ústavně zaručených práv uvedených v hlavě páté Listiny. Nalézací soudy zamítly většinu stěžovatelkou navržených důkazů, avšak vyjma důkazu písmoznaleckým posudkem k podpisu na pokladním dokladu to nijak nevysvětlily. Pouhé konstatování, že stěžovatelkou předkládané důkazy nemohou zvrátit závěr o neexistenci závazku mezi stěžovatelkou a poškozenou, není dostatečné. Nadto stěžovatelkou předkládaná čestná prohlášení jsou s tímto závěrem v jasném rozporu.

20. Dále stěžovatelka namítá, že se trestní soudy nezabývaly její přičetností v době, kdy se měla dopustit přečinu podvodu. Stejně tak se soudy nezabývaly jejím návrhem na zajištění lékařských zpráv ohledně užívané medikace a jejího množství či případného posudku v tomto směru. Stěžovatelka také uvádí, že se soudy nezabývaly přičetností poškozené v rozhodné době, zvláště když její naivitou, ovlivnitelností a hloupostí je argumentováno v neprospěch stěžovatelky. A rovněž namítá, že poukazovala na rozpory v hodnocení důkazů trestními soudy (např. jeden z dopisů, který napsala poškozené, uváděl, že stěžovatelka požaduje číslo účtu nikoli poškozené, ale osoby mužského rodu, nebo že nedává smysl, aby, pokud si už podle soudu fakticky vyžádala číslo účtu poškozené, nakonec peníze poškozené nevrátila a riskovala trestní postih), s čímž se trestní soudy též nevyřádaly.

21. Konečně stěžovatelka spatřuje porušení ústavně zaručeného práva na soudní ochranu též v tom, že soudní spis byl předán Nejvyššímu soudu až více než devět měsíců poté, co podala dovolání proti usnesení krajského soudu. Nejvyšší soud následně o dovolání rozhodl během několika málo pracovních dnů.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

22. Ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou. Ústavní soud je k projednání

ústavní stížnosti příslušný. Stěžovatelka je zastoupena v souladu s § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu. Vyčerpala též všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svých práv ve smyslu § 75 odst. 1 téhož zákona. Ústavní stížnost je tedy přípustná.

V.

Shrnutí řízení před Ústavním soudem

23. Ústavní soud si vyžádal trestní spis. Z něj zjistil, že v části spisu ohledně řízení před krajským soudem je založený nesprávný záznam z veřejného zasedání ze dne 24. 1. 2023 (na kterém podle stručného protokolu stěžovatelčin obhájce vznesl návrh na doplnění dokazování lékařskou zprávou stěžovatelky). Na CD (jinak formálně označeném jménem a věci stěžovatelky) přiloženém v trestním spisu byl totiž uložen záznam z veřejného zasedání konaného patrně téhož dne, ovšem ve zcela jiné a nesouvisející věci. Konkrétně šlo o záznam z veřejného zasedání věci sp. zn. 4 T 1/2023 o odvolání proti rozsudku Městského soudu v Brně sp. zn. 2 T 142/2022. Na to Ústavní soud krajský soud upozornil a vyžádal si zaslání správného záznamu. Krajský soud však sdělil, že záznam z veřejného zasedání ve věci stěžovatelky ze dne 24. 1. 2023 nemá a že tento záznam není ani v zálohovém systému krajského soudu.

24. Ústavní soud poté požádal účastníky a vedlejší účastníky k vyjádření k ústavní stížnosti. K ústavní stížnosti se jako účastníci řízení vyjádřily městský soud, krajský soud i Nejvyšší soud.

25. Městský soud jen odkázal na své rozhodnutí. Krajský soud stručně uvedl, že se navrhanými důkazy, které byly předloženy obhájcem stěžovatelky u veřejného zasedání dne 10. 1. 2023, zabýval. O tom svědčí skutečnost, že veřejné zasedání bylo odročeno na 24. 1. 2023, aby se všichni členové senátu mohli s povahou těchto důkazů v kontextu již provedeného dokazování seznámit. Na veřejném zasedání dne 24. 1. 2023 pak důkazní návrhy zamítl, což stručně odůvodnil v bodě 9 odůvodnění napadeného usnesení.

26. Nejvyšší soud v podrobnějším vyjádření uvedl, že vedle způsobu hodnocení důkazů trestními soudy pokládá stěžovatelka za klíčový procesní nedostatek neprovedení důkazu lékařskými zprávami z jejího pobytu ve vazební věznici v rozhodném období, eventuálně důkazu znaleckým posudkem ke zjištění, nakolik se jí užívaná medikace mohla projevit na její přičetnosti v době páchaní činu. Nejvyšší soud však v postupu trestních soudů žádnou podstatnou vadu neshledal. Zjevným cílem námitek stěžovatelky bylo v rámci flexibilní obrany zpětně zpochybnit svou přičetnost v době páchaní trestného činu. Ani případné formální pochybení soudu, který neodůvodnil, proč neprovedl navržený důkaz, však nemusí být důvodem pro zásah do pravomocně skončené trestní věci v dovolacím řízení. Nejvyšší soud navrhnul Ústavnímu soudu, aby při svém rozhodování sám zvážil i materiální podstatu alternativní argumentace obhajoby, založené podle Nejvyššího soudu na spekulativních tezích, že stěžovatelce při pobytu ve věznici byla nebo mohla být lékařem předepsána taková medikace, která jí buď vůbec nedovolovala spáchat stíhaný skutek, anebo u ní vyvolala či dramaticky zvýšila již existující duševní poruchu, pro kterou následně nemusela rozpoznat protiprávnost páchaného činu anebo ovládat své jednání. Podle Nejvyššího soudu tato varianta zřetelně koliduje se sofistikovaným způsobem, kterým stěžovatelka od poškozené vylákala finanční částku 180 000 Kč.

27. K ústavní stížnosti se dále vyjádřilo Nejvyšší státní zastupitelství, které uvedlo, že se trestní soudy v nynější věci nedopustily porušení stěžovatelčiných ústavně zaručených práv.

28. Krajské státní zastupitelství ani městské státní zastupitelství se k ústavní stížnosti nevyjádřily. Poškozená pak sdělila Ústavnímu soudu, že se k ústavní stížnosti nebude vyjadřovat. V souladu s poučením, kterého se jim dostalo, se tedy tito potenciální vedlejší účastníci postavení vedlejšího účastníka vzdali (§ 28 odst. 2 a § 63 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve spojení s § 101 odst. 4 občanského soudního řádu).

29. Ústavní soud přeposlal stěžovatelce vyjádření trestních soudů a Nejvyššího státního zastupitelství. Na tato vyjádření však stěžovatelka již dále nereagovala.

30. Ústavní soud nenařídil ústní jednání, protože od něj podle § 44 věty první zákona o Ústavním soudu nebylo možné očekávat další objasnění věci.

VI.

Věcné posouzení ústavní stížnosti

31. Stěžovatelka v ústavní stížnosti především vytýká, že trestní soudy neprovedly jí navržené důkazy, resp. že neodůvodnily, proč tyto důkazy neprovedly. Současně namítá, že provedené důkazy hodnotily soudy tendenčně v její neprospěch a rovněž se dovolává porušení svých ústavně zaručených práv při rozhodování o dovolání.

32. K tomu uvádí Ústavní soud následující. V řízení před soudem musí mít účastník možnost navrhnout důkazy, jejichž provedení pokládá za potřebné pro prokázání svých tvrzení. Tomuto procesnímu právu pak odpovídá povinnost soudu nejen o navržených důkazech rozhodnout, ale také, pokud návrhu na jejich provedení nevyhoví, v rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů důkazy neprovedl. Pokud tak soud neučiní, postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny [srov. např. náleze ze dne 24. 2. 2005 sp. zn. IV. ÚS 251/04 (N 34/36 SbNU 379), část VI, nověji náleze ze dne 28. 1. 2022 sp. zn. II. ÚS 1026/21 (N 11/110 SbNU 106), body 27 a 28].

33. Rozsah a podrobnost odůvodnění, proč trestní soud důkaz neprovedl, musí odpovídat potenciálnímu významu navrhovaného důkazu. Z ústavního pořádku neplyne pro soudy požadavek na podrobné odůvodnění toho, proč neprovedly každý jednotlivý navržený důkaz. Ostatně takovýchto důkazních návrhů může být i velká řada. Pokud však je navrhovaný důkaz (teoreticky) způsobilý zvrátit rozhodnutí o vině, musí být jeho neprovedení odůvodněno pečlivě a přesvědčivě.

34. K problematice tzv. opomenutých důkazů Ústavní soud soustavně uvádí, že neakceptování důkazního návrhu obviněného lze odůvodnit jen třemi způsoby. Prvním je argument, dle něhož tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je důkaz navržen, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení. Druhým je argument, dle kterého navržený důkaz není s to ani ověřit ani vyvrátit tvrzenou skutečnost, tedy nemá potřebnou vypovídací potenci. Konečně třetím je nadbytečnost důkazu, tj. určité tvrzení, k jehož ověření nebo vyvrácení je důkaz navržen, bylo již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností ověřeno nebo vyvráceno (srov. opět náleze II. ÚS 1026/21, bod 29, včetně výčtu starší judikatury).

35. Jak Ústavní soud výše uvedl, stěžovatelka v ústavní stížnosti vytýká trestním soudům, že neprovedly jí navržené důkazy, resp. neodůvodnily jejich neprovedení. Stěžovatelka se za prvé ohrazuje proti postupu trestních soudů ohledně důkazů týkajících se údajné koupě

automobilu, resp. neprovedení důkazů ohledně přičetnosti poškozené. Za druhé, stěžovatelka nesouhlasí ani s tím, jak krajský soud naložil s návrhem na provedení důkazu stěžovatelčinou lékařskou zprávou z doby jejího pobytu ve věznici.

36. Ve vztahu k první části neprovedených důkazů trestní soudy stěžovatelčina ústavně zaručená práva neporušily. Krajský soud v napadeném usnesení (stručně, ale dostatečně srozumitelně) vysvětlil, že stěžovatelkou předkládané listiny měly prokazovat vznik závazku mezi ní a poškozenou ohledně plánované koupě automobilu. Tuto skutkovou variantu však krajský soud považoval za vyvrácenou (srov. bod 15 shora). Pokud jde o námitku, že soudy neprovedly důkazy k ověření přičetnosti poškozené, stěžovatelka takto formulovaný návrh před trestními soudy nevznesla (resp. ani v ústavní stížnosti konkrétně neuvádí, o jaký návrh mělo jít a kdy jej měla přednést).

37. Ústavní soud však shledal ústavní stížnost důvodnou, pokud jde o námitky týkající se neprovedení důkazu lékařskou zprávou hodnotící zdravotní stav stěžovatelky z doby jejího pobytu ve věznici. Tato zpráva měla podle stěžovatelky prokázat její špatný psychický stav poté, kdy ve věznici dle svých slov potratila.

38. Jak Ústavní soud výše zrekapituloval, ze stručného protokolu z veřejného zasedání ze dne 24. 1. 2023 je patrné, že stěžovatelčin obhájce navrhnul, aby si krajský soud obstaral a provedl k důkazu výše zmíněnou lékařskou zprávu (stěžovatelka např. dále před Nejvyšším soudem tvrdila, že navrhovala dokonce provedení znaleckého posudku, což ale nelze s ohledem na chybějící audiozáznam ověřit). Z téhož protokolu je dále pouze patrné, že krajský soud stěžovatelčiny návrhy na doplnění dokazování nevyhověl. Na rozdíl od návrhů na doplnění dokazování dalšími listinami k údajnému nevydařenému prodeji automobilu však v odůvodnění usnesení krajského soudu chybí jakákoli zmínka o tom, proč krajský soud nevyhověl návrhu na provedení důkazu lékařskou zprávou. Krajský soud v narativní části napadeného usnesení fakticky ani nepřipouští, že by takový důkazní návrh padl, rovněž v odůvodnění samém se nezmiňuje ani o části obrany stěžovatelky opřené o špatný psychický stav poté, co měla ve věznici potratit (část stěžovatelčiny obrany ohledně psychického stavu po potratu uvádí pouze v rekapitulaci její argumentace - viz bod 16 shora).

39. Jak Ústavní soud výše uvedl, v trestním spisu byl právě k veřejnému zasedání ze dne 24. 1. 2023 přiložen nesprávný zvukový záznam (srov. bod 23 shora). A protože krajský soud neměl uvedený záznam k dispozici, Ústavní soud jednoduše nemohl ověřit, zda a jak krajský soud na stěžovatelčin návrh reagoval alespoň ústně na veřejném zasedání (což přitom zmínil Nejvyšší soud v napadeném usnesení).

40. Nejvyšší soud se k výhradám stěžovatelky ohledně neprovedených důkazů rovněž vyjádřil jen velmi stručně a také způsobem, kdy fakticky zcela pominul část stěžovatelčiny argumentace ohledně návrhu na důkaz lékařskou zprávou (srov. bod 18 shora). Současně Ústavní soud dodává, že mu není jasné, z čeho vycházel Nejvyšší soud při svém závěru, že na stěžovatelčiny návrhy reagoval krajský soud ústně. Především ale platí, že Nejvyšší soud schválil neústavní postup krajského soudu, který se s důkazním návrhem stěžovatelky nevyřadil.

41. K argumentu Nejvyššího soudu, aby sám Ústavní soud posoudil "materiální podstatu alternativní argumentace" stěžovatelky, resp. k pochybnostem Nejvyššího soudu o tvrzeních a návrzích stěžovatelky, Ústavní soud uvádí následující. Rolí Ústavního soudu z povahy věci není poprvé se zabývat důkazními návrhy, které, přestože jasně před trestními soudy zazněly,

trestní soudy pominuly (nejde-li o návrhy svou povahou zjevně excesivní či mimoběžné). V nynější věci přitom nejde o opomenutý důkaz (resp. o tvrzení, která měla být lékařskou zprávou prokázána), který by pro stěžovatelčinu věc nemohl mít v žádném myslitelném případě význam.

42. Stěžovatelka během trestního řízení opakovaně zmiňovala, že na jejím psychickém stavu se podepsalo to, že do výkonu trestu odnětí svobody nastoupila těhotná a dokonce v průběhu výkonu trestu potratila. Tvrdila, že to byla traumatizující událost, která se promítla na jejím psychickém stavu. Její psychický stav prý vylučoval spáchání nějakého sofistikovanějšího podvodu. K této argumentaci se trestní soudy vůbec nevyjádřily.

43. Ústavní soud neví, zda se tvrzená událost (samovolný potrat ve věznici) skutečně stal. Z trestního spisu v této věci nic takového neplyne. Jde však o závažné tvrzení, které, pokud by se ukázalo být pravdivým, mohlo stěžovatelku silně ovlivnit (ať už samotný potrat či následná medikace v rámci psychiatrické péče, na kterou stěžovatelka též odkazuje). Trestný čin měla stěžovatelka spáchat jen několik málo měsíců po potratu. Těmto tvrzením i souvisejícímu důkaznímu návrhu se doposavad trestní soudy zcela vyhnuly; neprovedení důkazního návrhu vůbec neodůvodnily.

44. Ústavní soud proto za této situace nemůže bez dalšího zpochybnit případný význam tvrzených událostí a schválit postup trestních soudů, které důkazní návrh (ale i s ním související příběh) ignorovaly. Trestní soudy (resp. krajský soud a při hodnocení jeho postupu též Nejvyšší soud) neměly tento důkazní návrh pominout. Ústavní soud ovšem nepředjímá, jak se mají trestní soudy se stěžovatelčíným návrhem vypořádat, a tedy ani nepředjímá, zda důkaz provedou. Musí to však řádně odůvodnit. Tím méně Ústavní soud předjímá, jaké závěry mají případně z provedeného důkazu vyvodit. V každém případě se však musí důkazním návrhem, právě s ohledem na jeho případný význam, pečlivě zabývat.

45. V další části ústavní stížnosti stěžovatelka polemizuje s hodnocením provedených důkazů. Ústavní soud nicméně považuje za předčasné blíže posuzovat postup trestních soudů v tomto směru. Trestní soudy, resp. primárně krajský soud, se totiž nejprve musí vypořádat s opomenutým důkazním návrhem.

46. Konečně, Ústavní soud neshledal porušení stěžovatelčíných ústavně zaručených práv ve skutečnosti, že Nejvyššímu soudu byl spis s dovoláním předložen až po mnoha měsících a že o samotném dovolání naopak Nejvyšší soud rozhodnul velmi rychle. Kromě toho, že stěžovatelka konkrétněji nerozvádí, jakým způsobem měly tyto okolnosti vést k zásahu do jejích práv, je z trestního spisu patrné, že prodlení s předáním spisu Nejvyššímu soudu vyplynulo z toho, že se trestní soudy zabývaly stěžovatelčínými návrhy na odložení nástupu do výkonu trestu odnětí svobody (shodou okolností nyní též z důvodu těhotenství).

47. Ve vztahu k napadenému rozsudku městského soudu stěžovatelka žádnou ústavně relevantní argumentaci nesnáší, proto je v tomto rozsahu ústavní stížnost zjevně neopodstatněná ve smyslu § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

VII.

Shrnutí

48. Lze shrnout, že byť ne každý neprovedený důkaz zakládá neústavnost napadených

rozhodnutí, v tomto případě jde o situaci odlišnou. Neústavnost neprovedení důkazu plyne z kombinace okolností, kdy 1) skutečnost, která měla být navrženým důkazem prokázána, mohla alespoň teoreticky zvrátit rozhodnutí o vině; 2) odvolací soud neprovedení důkazu vůbec neodůvodnil a důkazní návrh ignoroval; 3) odůvodnění, proč odvolací soud navržený důkaz neprovedl, nelze zjistit ani z protokolu z jednání, ani ze zvukového záznamu, který se ztratil. Nejvyšší soud tuto neústavní vadu nenapravit, čímž sám zatížil vlastní rozhodnutí neústavností. Oba trestní soudy tak porušily základní práva stěžovatelky zaručená v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny.

49. Ústavní soud proto ústavní stížnosti zčásti vyhověl a napadená usnesení krajského soudu a Nejvyššího soudu zrušil.

50. Naopak ve vztahu k rozsudku městského soudu ústavní stížnost odmítl jako návrh zjevně neopodstatněný podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 20. listopadu 2024

Josef Fiala v. r.
předseda senátu